

SÜNGÜ L. GÖKÇEN SEDİMANTOLOJİ SEMPOZYUMU

15 Mayıs 1992'de yitirdiğimiz Prof. Dr. Sungu L. GÖKÇEN, ölümünün birinci yılında adına düzenlenen bir sempozyumla anıldı. "Sedimentoloji Çalışma Grubu" tarafından düzenlenen "Sungu L. GÖKÇEN SEDİMANTOLOJİ SEMPOZYUMU" 14-15 Mayıs 1993 tarihlerinde Ankara'da yapıldı. İlk gün bildiri-lerin sunulduğu sempozyumun İkinci gününde Haymana dolayına bir jeoloji gezisi düzenlendi* Sempozyumun konusu ise "Sekans Stratigrafisi" idi,

GÖKÇEN için yapılan saygı duruşu sonrasında sempozyum Prof. Dr. Teoman NORMAN'ın konuşmasıyla açıldı, NORMAN konuşmasında Sungu L. GÖKÇEN'in özgeçmişiyile ilgili bilgiler verdi ve onunla ilgili anılarını anlattı. Konuşmasının son bölümünde sempozyumun konusuna yer veren Prof. Dr. Teoman NORMAN, Sekans Stratigrafisi'nin tanımını yaparak konuyla ilgili kavramların hala tartışıldığını belirtti.

"Sekans Stratigrafisi, özel olarak tanımlanmış erozyon yüzeyleri arasında kalan stratigrafi paketlerinin istiflenmeleri sonucu oluşmuştur. Konu 1940'larda ortaya atılmış, sismik stratigrafi yöntemlerinin gelişmesiyle önem kazanmış ve 1980'lerden itibaren de, özellikle geniş çapta basen analizleri yapan kuruluşlar tarafından uygulama alanına sokulmuştur. Genelde kabaca bir Transgresyon-Regresyon Dizilimi olarak tanımlanan bir basen stratigrafisi Sekans Stratigrafisi

yöntemleriyle İnce ince değerlendirilmekte ve yorumlanmaktadır,"

Prof. Dr. Teoman NORMAN'dan sonra kürsüye gelen Prof. Dr. Sungu L. GÖKÇEN'in eşi Nurhan GÖKÇEN sempozyumu düzenleyen Sedimentolojî Çalışma Grubu'na, katkı sağlayan kuruluşlara ve tüm katılanlara teşekkür etti.

Sempozyumun ilk günü, öğle öncesi oturumunda Süleyman TURGUT, Tuncer TARDU ve Göksekin ESELLER bildirimlerini sundular.

Sekans Stratigrafisi: Yeni Global Stratigrafinin Prensipleri ve Jeolojik Düşünceye katkısı başlıklı bildirisinde Süleyman TURGUT Sekans Stratigrafisi'nin genel ilkelerini anlattı.

"Çökel kayaların kendilerine özgü geometrileri; tektonik olaylar, östasî (küresel deniz düzeyi) ve çökelme ortamına sağlanan sediman miktarı arasındaki ilişkiler tarafından denetlenmektedir. Tektonik ve östatik etkiler deniz düzeyindeki göreceli değişimleri nedenlemektedir, Deniz düzeyinde oluşan göreceli değişimler İse sediman çökelimi için gerekli hacimsel boşluğu yaratır. Çökelme ortamına sağlanan sediman miktarı İse yaratılan hacimsel boşluğun ne kadarının doldurulabileceğini etkiler.

Sekans Stratigrafisi çökel kayaları sistematik bir kronolojik dilimleme içinde İnceleyerek sediman geometrisi ile çökelme ortamı arasında kesin bir İlişki kurmakta ve bu durumun nede-

ni olarak da deniz düzeyinde oluşan göreceli değişimleri görmektedir. Bu özelliğiyle Sekans Stratigrafisi stratigrafik ayırtlamaya yeni bir anlam kazandırmakta ve jeolojik düşünceye çökel kayalar açısından yeni yaklaşımlar getirmektedir."

QD Anadolu'da Mardin Grubu'nda Başlayıp Midyat Grubuna Kadar Devam Eden Otokton Stratigrafi Birimlerinde Sequence Stratigrafik Yaklaşımlarla Elde Edilen Yeni Bulgular başlıklı ikinci bildiriye Tuncer TARDU sundu. TARDU bildirisinde Well log Sequence Stratigraphy ve Sismic Sequence Stratigraphy yöntemlerinin örneklerle tanıtımını yaptı. Sunusunu bol İngilizce terimle süsleyen Tuncer TARDU Güneydoğu Anadolu'daki birimlerin kuyu logları ya da kuyu logları ve sismik kesitlerle yorumlandığını belirtti.

"Sonuçta : a) Apsiyen : Turo-niyen yaşlı Mardin grubunda 13, b) Kampaniyen yaşlı Karaboğaz formasyonunda olası 2, c) Kampaniyen - Alt Mestriştiyen yaşlı Sayındere formasyonunda 2 ve d) Kampaniyen-Alt Metsriştiyen yaşlı Kastei formasyonunda 4 adet üçüncü derece depozisyonel sequence tanımlanmış ve bunlara sırasıyla Garzan» Alt Sinan, Germav, Üst Sinan I, Üst Sinan II ve Gercüş adları verilmiştir. Çalışmanın amacına uygun olarak seçilen kuyu korelasyonu ve sismik kesitler, Sekans Stratigrafinin temel prensipleri çerçevesinde analiz edilerek birer birer yorumlanmıştır.

Sabah oturumunun son bölümünde GÖksenin ESELLER Sekans Stratigrafisinin Karbonatlarda Uygulana* bilirlği başlıklı bildirisini sundu. Sekans Stratigrafisi kavramları üzerinde bir uzlaşmanın olmadığını, tüm kavramların olabildiğince tartışıldığını söyleyen ESELLER» Mayıs 1992'de Fransa'nın Dijon kentinde yapılan Avrupa Havzalarının Sekans Stratigrafisi konulu konferansın da anlaşmazlıkları gideremediğini belirtti,

"Sekans ya da Dizilim Stratigrafisi'nin yaklaşık onbeş yıllık geçmişi boyunca, genellikle silisiklastik çökeller bu yeni dalın uygulama alanına girmiş ve bu alandaki başarı üzerine karbonatlarda da bir Sekans Stratigrafisi Modeli oluşturma çabası başlamıştır. Sedimanter fasiyes analizleri bu süre içerisinde hızlı bir evrim göstermiş ve önceleri standart fasiyesler kapsamında statik modeller oluşturulmuştur. Son senelerde ise karbonat sedimentologları, göreceli deniz düzeyi değişimlerine, karbonat sistemlerinin dinamik bir biçimde karşılık verdiklerini saptamışlardır. Bunları ise, deniz düzeyi değişimlerinin, karbonatlarda sekans ve birim sistemlerin oluşmasına neden olan etkenlerden sadece bir tanesi olduğunu iddia etmektedirler."

Sempozyumun öğleden sonraki oturumunun İlk bildirisi A, Sami DERMAN ve Erkan ATALIK tarafından hazırlanıp A, Sami DERMAN tarafından sunulan Maraş Basenindeki Miyosen Sedimanların Sequence Stratigrafik Analizi ve Sequence'lerin Gelişiminde Tektoniğin Etkisi adlı bildiriydi,

"Maraş Miyosen Baseni'nin

merkezi kesimlerinde denizel çökelim Serravalıyen'e değin sürer, basenin kenar kesimlerinde deniz düzeyindeki değişimlere yanıt olarak uyumsuzluklar ve farklı çökel karakterleri gelişmiştir, Bu basendeki çökeller Sekans Stratigrafisi açısından incelendiğinde farklı çökel karakterlerinin farklı sekanslara ilişkin oldukları ve deniz düzeyi değişimleri Kıyı Aşma Eğrisi ile tam uyum sağlamaktadır, Bu uyumsuzluk da, yerel tektonik hareketlerin, basen çökmesinin basene gelen malzeme miktarının yerel kıyı aşma eğrisi üzerinde ne denli etkin olduğunu göstermesi açısından oldukça ilginçtir."

A, Sami DERMAN'dan sonra söz alan konuşmacı Atilla ÇİNER, Max DEYNOUX, Erdal KOŞUN ve Niyazi GÜNDOĞDÜ ile birlikte hazırladığı Yamak Türbidit Karmaşığı Sekansiyel Stratigrafik Analizi Haymana Baseni (Orta Eosen) başlıklı bildiri sundu,

"Deniz düzeyi değişimleri ve tektonizmanın türbidit karmaşıklarının oluşumundaki rolü özellikle pasif kıta kenarlarında gelişmiş olan karmaşıklarda net bir biçimde gözlemlenmektedir: Buna karşın bir yığılma karmaşığı üzerinde gelişmiş Haymana gibi aktif bir basende oluşan türbidit karmaşıklarının davranış biçimleri çok daha az bilinmektedir. Lütasiyen yaşlı Yamak formasyonu Haymana baseninde Mestriştıyen'den sonra gelişen bir türbidit karmaşığının en üst kesimini oluşturur. Ayrıntılı fasiyes ve sekans analizleri sonucunda Yamak Türbidit Karmaşığı'nın sekansiyel bölünmesi yeni bir model çerçevesinde ele alınmıştır. Bu bölünmenin temelinde sekan-

siyel stratigrafi ilkeleri yatar. Yamak Türbidit karmaşığı'nın ayrıntılı sekansiyel bölümlere ayrılmasıyla sedimanter birimlerin jeometrilere ve çökelim ortamları sağlıklı bir biçimde yorumlanabilmektedir."

Göksenin ESELLER ve Süleyman TURGUT tarafından hazırlanan QD Anadolu'da Bir Karbonat Yamacının Sekans Stratigrafisi Yorumu adlı bildiriye Göksekin ESELLER sundu.

"Güneydoğu Anadolu'da Geç Kretase'de biyoklastik karbonat yığılmaları ve iri foraminiferudist çökelleriyle simgelenen sığ bir karbonat yamacı tanımlanmıştır. Bu yamacın tabanı alçak birim sistem çökellerini oluşturan kıyı ve kanal klastikleriyle simgelenir, Bu karbonat yamacı QB-KD ve KB-QD yönlü bir trend oluşturmakta, batıya doğru kalın karbonat çökelleri, doğuya doğru ise şeyilli karbonatlar ve derin ortam türü karbonat fasiyesleri gelişmektedir. Karbonat yamacı alçak düzey, ilerleyen düzey ve yüksek düzey birim sistemlerini yansıtan karbonat fasiyesleri içerir. Ancak düzey birim sistemi ince ve kaba taneli kıyı ovası ve kanal klastiklerinden; İlerleyen düzey birim sistemi rudist ve miliolidlerin oluşturduğu vaketası ve İstiftaşından; yüksek düzey birim sistemi ise yine miliolid ve rudistlerin oluşturduğu tanetaşından oluşmaktadır,"

"Sungu L. Gökçen Sedimantoloji Sempozyumu"nun ikinci günü Sekans Stratigrafisiyle ilgili bir jeoloji gezisi yapıldı. Haymana dolayında gerçekleştirilen arazi gezisinde, Haymana baseni çökellerinin en üst kesimlerini oluşturan Yamak Türbidit Karmaşığı'nın sekansiyel bölünmesi tanıtıldı. □